

Den stora staten klarar inte att skydda mot brott

Vansinneskörning i Gamla stan i Stockholm. Misshandel med järnspett i Åkeshov. Mordet på Anna Lindh. Och nu mord på ett barn och en kvinna i Linköping. Raden av tragiska och chockerande händelser växer.

I ett antal fall har gärningsmannen varit svårt psykiskt sjuk. Uppenbarligen går människor lösa på gatan, vars sjukdom gör att det är sannolikt att de begår farliga handlingar. I media spekuleras om hur många tusen de är.

Anders Milton har fått det stora ansvaret att samordna reformer av psykvården. Han har bland annat föreslagit tillskott på en halv miljard kronor till psykvården för nästa år. Uppgiften är stor och komplex. Orsakerna till denna situation är förstås flera.

Den filosofi som tidigare kom att prägla psykvården och som ledde till att många släpptes lösa ångrar nog många idag. Det är en orsak. Men i grunden finns också i stor utsträckning att det offentliga har behövt spara pengar. Landsting har skurit ned på psykvården för att de behöver spara någon miljon här och där.

Betänk detta. Det offentliga måste skära ned på psykvården så livsfarliga människor släpps ut på gatorna. Den svenska statsmakten anser sig inte ha förmåga att skydda medborgarna från stora risker för våld. Och det brukar betraktas som en av statens absoluta kärnuppgifter.

Hur kan det komma sig? Vi har bland de högsta skatterna i världen. Intäkterna borde rimligen täcka de allra viktigaste uppgifterna. När man tar in 1300 miljarder i skatt på ett år ska väl inte farliga människor släppas ut för att spara någon miljon?

Förklaringen är att det offentliga har tagit på sig för mycket. När staten ska ta hand om livet i dess olika detaljer åt alla blir det svårt att få ens stora resurser att räcka. Vi lägger ut 50 miljarder om året på sjukskrivningar och 70 miljarder på förtidspensioner. Men vi klarar inte att hålla farliga människor från gatorna.

Varför inte låta de människor – de allra flesta – som kan försörja sig göra det? Varför ska bara strax över tre miljoner av våra nio miljoner gå till jobbet en vanlig arbetsdag? Varför ska en majoritet av de vuxna vara beroende av det offentliga för sin försörjning?

Det som görs gemensamt inom ramen för det offentliga borde inriktas på det viktigaste. Att skydda medborgarna mot våld inte minst. Att se till så att de som inte kan betala själva får välfärd och trygghet. Vi som själva kan betala borde själva stå för våra kostnader.

Jag betalar hellre en privat sjukvårdsförsäkring för några hundra kronor i månaden om jag vet att mina skattepengar går till det som är viktigt. Och då räcker dessutom betydligt lägre skatter än idag. Idag är det bara två av tio skattekröner som går till andra, resten går tillbaka till mig själv. Varför då? Då kan jag väl få behålla mer själv från början?

Den stora staten är satt under press. När det offentliga ska göra allt åt alla blir inget riktigt bra, men ändå väldigt dyrt. Om flertalet får stå mer på egna ben kan det offentliga fokuseras och fler känna trygghet.

Johnny Munkhammar

www.munkhammar.org

Aktuell med "Sagan om välfärdens återkomst" (Hjalmarsson & Högberg)